

katalog na osmih straneh. Katalog je izdal Loški muzej ob sodelovanju pripravljalnega odbora za proslavo 20-letnice vstaje v Škofji Loki.

Delo na novi razstavnici dvorani je povsem zavrlo nadaljnje prirejanje razstav vse do junija 1962. Šele takrat je muzej mogel pripraviti novo razstavo, tokrat ne likovne, pač pa spomeniškovarstveno. Razstava je prikazovala pod naslovom *Urbanistične študije Selške doline* izbor fotografij, risb, načrtov in opisov iz gradiva, ki so ga zbrali študentje arhitekture pod vodstvom prof. inž. arh. Marijana Mušiča. Izbrano gradivo je opozarjalo na vrednote ljudske arhitekture in na najpogostejše napake pri obnavljanju le-te v Selški dolini. Prikazane napake in škoda, ki jo s samovoljno obnovo in novogradnjo zagrešijo lastniki stavb, da propadajo in izginjajo vrednote stare arhitekture, so tako pogostne in tipične tudi za vso Gorenjsko in celo za vso Slovenijo, da bi kazalo na podoben način (z razstavo) opozarjati po eni strani na škodo, ki nastaja, po drugi pa na vrednote, ki jih imamo, pa jih ne moremo vedno pravilno ohraniti. S posameznimi deli razstave bo muzej gostoval tudi po večjih krajih Selške doline in tako skušal vsaj deloma zajezi neodgovorno obnovo in opozoriti na kvalitete, ki se jih da ohraniti in ki jih je doslej zob časa ohranil. Razstava je bila odprta od 3. junija do 9. julija 1962 na zgornjem muzejskem hodniku. V tem času jo je obiskalo 1550 oseb.

Od 31. julija do 28. avgusta 1962 je bila na zgornjem muzejskem hodniku prirejena razstava *Novo pridobljeni predmeti v letu 1962*. Seveda niso bili razstavljeni vsi predmeti, ki jih je muzej pridobil v prvi polovici leta, pač pa samo izbor. Razstava je bila zelo pisana, saj so bili razstavljeni predmeti iz različnih področij, prevladovali pa so etnografski predmeti: poslikane skrinje, panjske končnice, slike na steklu, votivne table in znamenja, posode in drugi predmeti. Zgodovina NOB je bila zastopana s praporom Cankarjevega bataljona, ki ga je bataljon dobil šele za 20-letnico vstaje in je sedaj shranjen v muzeju. Dalje so bile razstavljene tablice s hišnimi številkami in nemškimi napisi krajev ter italijanski minometalec, katerega so našli v Sori pod mostom pri tovarni »Šešir«. Od novo pridobljenih slik za bodočo galerijo je bila razstavljena slika »Kurirji« Ivetta Subica in štirje portreti slikarja Gašperja Porente (r. 4. januarja 1870 v Virmašah, u. 9. avgusta 1930 v St. Vidu pri Liublani). Razstavo si je ogledalo 856 obiskovalcev.

Ob teh razstavah naj kratko spregovorimo še o gradnji nove dvorane za oddelek NOB in za galerijo. V ta namen smo južni grajski trakt, kjer je bila velika dvorana, predelali tako, da smo v vmesnim stropom to dvorano razdelili in tako pridobili dve novi dvorani. Prednjo steno na dvorišču smo z arkadami odprli, velika okna pa zazidali. V letu 1962 so bila končana vsa groba gradbena dela. O celotni gradnji dvorane bomo poročali obširno v naslednjih Loških razgledih.

Andrej Pavlobec

LJUDSKA KNJIZNICA V ŠKOFJI LOKI V ZADNJIH LETIH

Leta 1959 sem v Loških razgledih pisal o razvoju Ljudske knjižnice v Škofji Loki in nanizal nekaj problemov v zvezi s popularizacijo knjige in knjižničarstva v naši občini. Naj nadaljujem tam, kjer sem obstal in nanizam še nekaj misli o novih nalogah knjižnice v zvezi s sprejetim novim zakonom o knjižnicah.

Jeseni leta 1961 je bila Ljudska knjižnica v Škofji Loki dejansko ustanovljena, ko je ObLO Škofja Loka izdal odločbo o potrditvi pravil Ljudske knjižnice, čeprav le-ta praktično obstaja že od leta 1945. S tem je Ljudska knjižnica postala tudi formalno ena izmed pomembnih kulturnih institucij naše občine. S potrditvijo pravil ji je bila naložena tudi naloga matične knjižnice za področje občine.

Toda pogledjmo najprej nazaj. Številke oziroma statistični podatki iz zadnjih let nam povedo naslednje:

Leto	Število knjig	Število bralcev	Število obiskovalcev	Število izposojenih knjig
1958	6706	2069	5148	12.479
1959	7629	2300	5910	15.175
1960	—	2579	6959	17.880
1961	8173	2748	5051	11.742

Za primerjavo navajam podatke tudi za leto 1958. Števila vpisanih knjig za leto 1960 ne morem navesti, ker je bil leta 1960 in 1961 ves knjižni fond ponovno vpisan in razvrščen po decimalni klasifikaciji ter so bile mnoge preveč poškodovane in neprimerne knjige izločene. Število knjig za leto 1961 obsega knjige, ki so urejene po decimalni klasifikaciji in knjige v Pionirski knjižnici. Iz števil razberemo, da je knjižnica za beležila največji uspeh leta 1960 z uvedbo prostega pristopa do knjig. Padec v naslednjem letu pa lahko pripišemo dej-

stvu, da knjižnica v tem letu ni imela stalnega uslužbenca, kakor tudi nadaljnjim preureditvam — ureditvi pionirske knjižnice in posebnega politično-ekonomskega študijskega oddelka. Že dosedanj podatki za leto 1962 pa kažejo, da bo letos uspeh iz leta 1960 dosežen, ali celo presežen.

Leta 1958 je Ljudska knjižnica v Skofji Loki prevzela tudi skrb za podružnico na Trati pri Skofji Loki, ki je zabeležila v teh letih pod skrbnim vodstvom Krajnikovih iz Suhe precejšnje uspehe. Podružnica na Trati ima okrog 800 vpisanih bralcev in izposodi letno povprečno šest do sedem tisoč knjig. Tako lahko trdimo, da si prebivalci Loke in okolice izposodijo 20.000 knjig letno.

V letu 1961 in 1962 smo po ugotovitvi lastne knjižnice pričeli tudi s potujočimi kovčki s knjigami, predvsem s pomočjo občinskega sveta Svobod in prosvetnih društev. Največji uspeh je dosegel tak način izposojanja v Sovodnju, kjer so zamenjali že tri kovčke, uspešno pa se poslužujejo kovčkov še v Javorjih, v Selcah in v Dražgošah. Jeseni bodo dobili kovčke še naslednji kraji: Gorenja vas in Zelezniki (ker zaenkrat tu še ne moremo ustanoviti stalnih podružnic), Trebija in Bukovica. Kolikor bodo dopuščala finančna sredstva, se bo krog krajev s kovčki vedno bolj širil. Potujoče knjižnice bodo dopolnile in poživile borne knjižnice kulturnoprosvetnih društev na podeželju, ki so v zadnjem času ostale brez novitet.

Družbeni organ Ljudske knjižnice, knjižnični svet, uspešno deluje že dve leti. Ima deset članov, ki so se vestno udeleževali sej in spremljali delo knjižnice. Razpravljali so o sistematizaciji delovnih mest, o proračunu, o vlogi matične knjižnice, o razpisu delovnega mesta, obravnavali in sprejeli so pravila knjižnice itd. Naloge loške Ljudske knjižnice, ki jih previdevajo njena nova pravila, so v glavnem naslednje:

a) da kot javen in splošen tip knjižnice z leposlovno, poljudnoznanstveno in strokovno književnostjo na različne načine ustreza potrebam po širjenju in po glajbljanju znanja ter po moralni in estetski vzgoji mladine in odraslih, obenem pa zbira, hrani in strokovno obdeluje ter daje v uporabo bibliotečno gradivo v znanstvene, učne in dokumentacijske namene;

b) da kot matična knjižnica občine Skofja Loka v skladu z družbenimi potrebami in kulturnoprosvetnim programom občine ustvari trdno knjižničarsko

mrežo ter strokovno vodi, nadzira in vsestransko usmerja vse veje knjižničarstva v občini;

c) da poleg izposojanja knjig in drugega knjižničarskega dela (vzgojno delo z obiskovalci, čitalnica) razvija tudi druge oblike kulturnoprosvetne vzgoje v najširšem smislu (razstave, literarni večeri, predavanja itd.).

Da bi v prihodnje te zahteve lahko uresničili, bi bilo potrebno:

1. Da se Ljudska knjižnica organizacijsko še bolj utrdi in usposobi za delo na terenu. Urediti je treba študijski oddelk, katerega politično-ekonomski del že obstoji. Predvsem pa sestaviti kataloge knjižnice in dokončno urediti čitalnico. Ljudska knjižnica naj bi v sodelovanju z občinskim svetom Svobod prirejala enodnevne seminarje za knjižničarje-amaterje po društvih.

2. Ljudska knjižnica v Skofji Loki naj ustanovi stalni podružnici z lastnim fondom v Zeleznikih ali Češnjici in v Gorenji vasi. Podružnica na Trati naj se preuredi na prosti pristop. Pri podružnici na Trati ustanoviti poseben pionirski oddelk.

3. Že obstoječim potujočim kovčkom s knjigami, ki jih izmenjujejo sedaj vasi Javorje, Lučine, Sovodenj, Selca in Dražgoše, naj se v letu 1962 pridružijo še štirje kovčki, in sicer za Poljane in Trebijo v Poljanski dolini ter za Bukovico in Sorico v Selški dolini. V letu 1963 pa naj bi dobili potujoče kovčke še naslednji kraji: Davča in Zalilog v Selški dolini, Hotavljne in Log v Poljanski dolini ter Reteče. Knjižnici v Virmaših in na Godešiču bi združili s stalno podružnico na Trati.

4. Razen v Virmaših in na Godešiču naj bi vsa druga društva ustanovila posebne sekcije ljubiteljev knjig, ki bi se povezale z Ljudsko knjižnico v Skofji Loki in bi seznanjale člane z novitetami, upravljale bi svoje lastne knjižnice, ki bi jih Ljudska knjižnica v Skofji Loki pomagala preurediti, skrbela bi za potujoče kovčke in za njihovo pravilno izkoriščanje in prirejale debatne večere o novih knjigah ali literarne večere. S tem bi se dejavnost društev samih močno poživila in obenem povezala z dejavnostjo občinske Ljudske knjižnice kot mentorjem razvoja knjižničarstva v občini. Dejavnost knjižnic bomo morali tesno nasloniti na klubsko dejavnost. V krajih, kjer društva nimajo svojih knjižnic ali posebnega prostora za knjižnico, bi lahko postavili potujoči kovček s knjigami kar v klub in izposojali knjige

v času, ko je klub odprt. V perspektivi pa bo treba misliti tudi na nabavo bibliobusa, ki bi povezal vse odročne kraje v občini in nudil tudi najoddaljenejšim bralcem najnovejše knjige.

Tako bi tudi v naši občini dobilo knjižničarstvo tisti razmah, ki ga predvideva novi zakon o knjižnicah in ga terja razvijajoči se izobraževalni sistem med najširšimi sloji državljanov.

Janko Krek

DVE KNJIZICI O LOŠKEM OZEMLJU

Založba Mladinska knjiga v Ljubljani je meseca oktobra letos izdala dve knjižici o loškem ozemlju, ki ju je napisal član našega društva profesor France Planina. Z njima začenja Mladinska knjiga serijo poljudnoznanstvenih opisov slovenskih pokrajin, v kateri bodo v nekaj letih objavljena takšna dela o vseh pokrajinah Slovenije. Knjižici sta pripravljena žepnega formata s kartonskim, lepo opremljenim ovitkom in obsegata 136 oziroma 148 strani. Prva z naslovom *Škofja Loka z okolico* obravnava mesto Loko, priključene kraje Puštal, Vincarje in Staro Loko, vasi na Sorškem polju, Križnogorsko hribovje, Lubnik in Osolnik s Hrastnico. Razen opisov pokrajine navaja raznovrstne podatke o zgodovini, umetnosti, narodopisu in gospodarstvu. Druga z naslovom *Poljanska in Selška dolina* opisuje obe dolini od Loke do Zirov in do Sorice. Za splošnimi poglavji o razvoju pokrajine, podnebju in upravnih pripadnosti sledijo opisi posameznih oddelkov dolin in okolnega hribovja. Pri obeh je besedilo pojasnjeno z zemljevidnimi skicami in slikami. V prvi so načrt mesta, 4 zemljevidne skice in 35 slik; v drugi 11 zemljevidnih skic in 40 slik. Polovica slik je odtisnjenih na celih straneh. Večino posnetkov je napravil član društva inženir Tone Mlakar, ki je znan kot prvovrsten pokrajinski fotograf. V knjižicah bo vsak domačin, turist ali šolar našel mnogo zanimivega o naših krajih.

Iz knjižice o Loki je dal ObLO Škofja Loka v posebnem zvezčiču ponatisniti poglavja o loškem gradu, muzeju in muzejskih zbirkah, da bodo na voljo obiskovalcem muzeja kot vodnik po muzeju.

F. P.

MUZEJSKI IZLET

Izleti Muzejskega društva so prišli že kar v navado. Letos je bil že šesti izlet, in sicer 8. julija 1962 na cerkljansko in idrijsko stran. Pripravil ga je tov. Lovro

Planina, udeležencev pa je bilo 32. Vozil je Tranturistov avtobus.

Prvi postanek je bil v Cerknem. Ob spomeniku matere, ki daruje partizanu kruh, smo se spomnili gojencev partijske šole, ki so jih Nemci pobili leta 1944 pri nenadnem vdoru v vas. V cerkvi smo ogledali Bergantove in Raspetove oltarne slike ter slisali župnikovo razlago o zidanju cerkve leta 1714, leto dni po tolminskem puntu, s čemer je gosposka odvrnila ljudstvo od uporov. Skozi Gornje Novake smo se po vijugasti cesti dvignili na Črni vrh (1288 m) in imeli zajtrk v planinskem domu. Z vrha smo se razgledali po prostorni pokrajini od kraških planot do Alp. Na povratku smo obiskali bolnišnico Franjo.

Ker je bila cesta od Zelina v Idrijo zaradi popravil zaprta, smo napravili zelo zanimivo daljšnico z Zelina ob Idriji dol do Dolenje Trebuše in od tam po divji dolini Hotenja na Oblakov vrh (725 m) med Rzeljem in Hudournikom. Seznanili smo se s pokrajino idrijskih planot in življenjem na njih. Skozi Kanomljo smo se spustili v Spodnjo Idrijo, kjer smo videli novo stavbo za idrijsko tovarno pohištva.

V Idriji nas je oskrbnik idrijskega muzeja Jože Gantar strokovno popeljal skozi zbirke v starem rudniškem gradu Geverkeneku. Močan vtis napravijo stari rudniški stroji, slike o razvoju rudnika, velika zbirka kamnin, makete, prikazi podzemeljskih jam in spominske sobe rojakov Nika Pirnata, slikarja, in Zorka Prelovca, skladatelja. Videli smo, da so včasih žgali rudo na nekakih kopiščih v loncih, ki so jih dobavljali loški lončarji. Občudovanje je vzbudila posoda živega srebra, na katerem železo plava kakor les na vodi. Škoda je, da morajo biti znameniti stroji izpostavljeni kvaru na dvorišču, ker ni denarja za boljšo shrambo. Ker so v gradu nastanjene še razne stranke, glasbena šola in katastrski urad, nima muzej niti toliko prostora, da bi namestil za ogled zbirko o čipkarstvu, ki ima v Idriji domovinsko pravico. Dragoceni rudniški arhiv leži v slabem, vlažnem, na pol kletnem prostoru. Ko smo primerjali razmere z loškimi, smo se čudili, da občina in rudnik nimata več razumevanja in več sredstev za tako svojstveni muzej, ki bi moral za Idrijo pomeniti mnogo več, kot sedaj pomeni.

Iz muzeja nas je vodnik peljal še na ogled rudniških naprav pri jašku Delo. Idrija se zelo obnavlja. Kdor jo je videl v letih takoj po vojni, bi jo ponekod komaj prepoznal. Žal pa niso znali ohra-